

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Miljøvernavdelingen

Inspeksjon ved Våler kommune/Våler RA

Endelig rapport.

Kommunens adresse:	2436 Våler i Solør	Tlf. nr.	*
Inspeksjonsdato:	08.10.2010	Org. nr	871 034 222
Forrige kontroll:		Tillatelse nr.:	2006.067
Til stede fra kommunen:	Kristian Dalen	Utslippstillatelse av:	14.12.2006
Arkivkode:	461.21	Endring av:	
Fylkesmannens inspektør:	Anne-Mette Nordbak Steinar Østlie	Rapport nr:	2010.076
		Saksnr., brev:	2010/7006
		Bransjenr. (NACE):	84.110
		Risikoklasse:	3

Hensikt:

Forhåndsvarslet inspeksjon med spesiell vekt på:

- oppfølging av krav i forurensningsforskriften kap. 14
- drift av renselanlegg, driftskontroll og kontroll med renseresultater
- drift og fornyelse av ledningsanlegg. Kontroll med overløp
- klimatilpasning – vurdering av konsekvenser ved økt nedbørsintensitet
- utøvelse av internkontroll (risikovurderinger og avviksbehandling)

Hovedkonklusjon:

Under inspeksjonen ble det påvist følgende avvik på utslippstillatelse/forskrifter/forurensningsloven/egne prosedyrer og instruksjoner

- Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende
- Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende
- Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer
- Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet ved avlastning under kraftig nedbør
- Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang
- Driftsforhold i renselanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert

Fylkesmannen vil ellers bemerke følgende forhold:

- Datakvalitet på ledningsdata som rapporteres til KOSTRA er usikker
- Vannføringsdata brukes ikke aktivt for å avdekke alvorlige hendelser på nettet

Utarbeidet dato: 14.10.2010.

Godkjent dato:

Sign.:

Sign.:

Inspektør: Steinar Østlie

Jørn G. Berg, miljøverndirektør

1. Innledning

Inspeksjoner gjennomføres i hovedsak for å verifisere at gjeldende krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Inspeksjonen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av kommunens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

- AVVIK defineres som manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.
- ANMERKNING er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som fylkesmannen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var :

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Utslippstillatelse av 14.12.2006.

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under inspeksjonen:

- Status for internkontroll (risikokartlegging, avviksbehandling)
- Registreringssystem for evt. uhell og håndtering av uhell
- Drift av Våler renseanlegg
- Driftskontroll og bruk av styringsparametere
- Kontroll med rensekrav og renseresultater
- Drift av ledningsanlegget tilknyttet renseanlegget
- Kontroll med overløp og utslipp av urensset avløp
- Fornyelse av ledningsnett – planer og gjennomføring
- Vurdering av virkning av forventet framtidig økt nedbørsintensitet
- Gjennomgang av kommunens driftsjournaler

Fylkesmannen har under inspeksjonen ikke vurdert andre forhold/områder av/ved kommunens virksomhet.

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1 **Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra **Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 7.**

Kommentar

1A) Avviksproseduren benyttes ikke eller etterleves ikke i praksis.

Uønskede hendelser blir ikke alltid registrert og behandlet som avvik. Hendelser som overløp og overskridelser av renskrav blir fulgt opp ved at årsak og hendelsesforløp blir undersøkt, men dette blir ikke dokumentert.

Ved rensanlegget føres driftsjournal over utført arbeid. Overløp fra pumpestasjoner skal heretter bli registrert i driftskontrollanlegg og Gemini. Rapporter og statistikk vil kunne tas ut herfra.

Kommunen har hatt intensjon om å revidere internkontrollen, men dette har så langt ikke blitt gjennomført. På avløpssektoren skulle internkontrollhåndboka revideres i samarbeid med Driftsassistansen i forbindelse med rehabilitering av rensanlegget, men dette er heller ikke gjennomført så langt.

Avvik 2 **Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra **Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6.**

Kommentar

2A) Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget.

2B) Klimatilpasning er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen.

Det foreligger ingen helhetlig risikokartlegging for avløpssektoren for ytre miljø. I 2008 ble det foretatt en kartlegging og ROS-analyse med fokus på helserelatert risiko. En risikogjennomgang for ytre miljø bør omfatte en vurdering av klimakonsekvenser for egne anlegg som følge av forventet økt nedbørsintensitet ved framtidige klimaendringer.

Avvik 3 **Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.**

Avvik fra **Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg. Forskrift om internkontroll § 5, andre ledd, punkt 7.**

Kommentar

3A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.

3B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnett.

Det er foretatt forebyggende tiltak ved at det er lagt nye overvannsledninger ved separering av fellesledninger, og dimensjon på overvannsledninger er økt. Det er gode, drenerende masser i sentrum. På vestsida mangler delvis overvannsløsninger.

Avvik 4 **Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet ved avlastning under kraftig nedbør.**

Avvik fra **Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.**

Kommentar

Samtlige pumpestasjoner har tidsregistrering av overløp. Overløpsmengde blir beregnet ved pumpestans. Ved overløpsdrift fra pumpestasjoner under kraftig nedbør er det ikke rutine for å beregne overløpsmengde. Slike utslipp forekommer ikke ofte.

Avvik 5 Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang.

**Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.
Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 4 og 7.**

Kommentar

5A) De viktigste problemområder på nettet er ikke identifisert i en skriftlig dokumentasjon.

Alle problemområder inkl. feilkoblinger på avløpsnettet er ikke kartlagt. Tiltaksplanen i gammel saneringsplan er gjennomført. Kommunen er i ferd med å starte prosessen med å utarbeide en ny plan.

5B) Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnettet.

Kommunen har ikke satt egne funksjonsmål for ledningsnettet i form av krav til inn- og utlekking eller tilførsingsgrad, slike resultater blir heller ikke målt. Mål er satt gjennom deltakelse i Norsk Vanns benchmarkingprosjekt.

5C) Det foreligger ikke en saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005.

Tiltaksplanen i gammel plan er gjennomført. Ny plan er ikke utarbeidet.

5D) Det er ikke satt måltall for årlig fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet.

Faglig vurderer kommunen at det er behov for 2 % årlig fornyelse av ledningsnettet for å holde en forsvarlig utskiftingstakt i forhold til forfallet. Inneværende år vil dette oppnås, men i gjennomsnitt sett over flere år ligger utskiftingen langt lavere enn dette. Det er viktig at kommunen sikrer en langsiktig forsvarlig drift og forvaltning av avløpsanleggene.

Avvik 6 Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10.

Kommentar

6A) De styrende driftsparameterne i renseprosessene er ikke skriftlig dokumentert.

Kommunen dokumenterer ikke måling eller analyser av relevante styringsparametere for renseanlegget. Det foretas en visuell kontroll med måling av siktedyp daglig, men dette blir ikke dokumentert. pH blir ikke målt, tross at dette er en viktig parameter for kjemisk felling. Kommunen ønsker å anskaffe utstyr for måling av fosfor.

Dokumentasjon av driften er viktig med tanke på å oppnå god og stabil drift ved renseanlegget. I 2009 ble rensekravet til fosfor overholdt uten margin for konsentrasjonsverdi, mens kravet til renseseffekt ble overskredet. Der er tilstrekkelig at ett av disse kravene overholdes. I juli og august forekom betydelige overskridelser av rensekravet. Ved mottak av analyseresultater til utslippskontrollen vil det ofte være for sent å gå tilbake for å finne årsak til dårlig resultat, dersom dokumentasjon av styringsparametere og andre driftsforhold ikke foreligger. Analyseresultatene fra utslippskontrollen har for lang leveringstid til å kunne brukes til styring og drift av anlegget.

6B) Kalibrering/kontroll av viktig utstyr blir ikke dokumentert.

Det er ikke etablert rutine for å kalibrering av vannføringsmålere. Andre måleinstrumenter brukes ikke.⁷

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble avdekket under inspeksjonen:

Anmerkning 1 :

Datakvalitet på ledningsdata som rapporteres til KOSTRA er usikker.

Kommentarer:

Det råder litt usikkerhet rundt kvaliteten på registrerte ledningsdata. Noen ledningsstrekk kan være registrert dobbelt, men dette vil bli avdekket ved gjennomgang av dataene i Gemini VA. Usikkerheten knyttet til foreliggende ledningsdata gjør seg også gjeldende ved Kostra-rapporteringen. Det mangler data for enkelte etterspurte parametere.

Anmerkning 2 :

Vannføringsdata brukes ikke aktivt for å avdekke alvorlige hendelser på nettet.

Kommentarer:

Det er ikke etablert rutiner for å bruke vannføringsdata aktivt for å avdekke mulig inntrufne hendelser eller skader på ledninger som medfører større utslipp av avløpsvann. Kommunen har 2 elvekryssninger over Glomma. Et brudd eller revne på en slik ledning bør avdekkes så raskt som mulig. Kommunen bør vurdere aktuelle løsninger under risikoanalysen og utarbeidelse av ny saneringsplan.

6. Andre forhold

- Bygging av nytt renseanlegg er foreløpig lagt på is. Det er utført en del vedlikehold på eksisterende anlegg.
- Kommunen har to driftsoperatører, hvorav en med godkjent opplæring. Den andre har vært ansatt ett år og skal på kurs. I tillegg har kommunen en vikar, som ikke har godkjent opplæring.
- Kommunen har ikke kjennskap til andre overløp på nettet enn nødoverløp i pumpestasjoner.
- Ingen overløp har spesielt sårbar resipient, med unntak av Valbekksundet PS som har utslippspunkt rett oppstrøms badeplass. Det er ikke vurdert mulighet for å avlaste utslipp via pumpestasjon oppstrøms ved eventuell driftsstans her, men dette vil uansett bare kunne omfatte deler av tilførselen til Valbekksundet.
- Kommunen har nytt driftskontrollanlegg. Rapportgenerator og alarmtilknytning blir implementert i nær framtid. Brukerne av anlegget blir kurset etter det.
- Alarmer varsles driftsoperatører på sms på dagtid. Etter kl 15 går alarmene til brannvakta. De kan restarte pumper o.l. Mer kompliserte driftsstanser varsles teknisk sjef eller driftsoperatørene privat. Det er ikke innført ordinær vaktordning blant driftsoperatørene.